

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: 7 Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5. stĺpcového malého riadku je 10 kr.

Do života uvedenie civilného manželstva „bez urážok článkov viery.“

Viethe čho, Jankho gazda? Odnaska počnúc ja budhem vašim vebným phánom. A keď vy ma neposlúchate: takh vás uderím do hlavy týmtho podocasníkhom, že všethky hviezdy budhete uvidhef. Lebo tho máthe vedefh Jankho gazda: „pokhoj mosí byth.“

Spoločný pastiersky list.

Sbor uhorských biskupov, jako sme to už v predošlých číslach našich novin boli spomenuli, 31-ho augusta a 1-ho septembra b. r. bol sa sišiel ku spoločnej porade, aby sa biskupi usjednotajni na tom, jako by mali vyučiť svojich veriacich ohľadom tých nových zákonov, totiž o civilnom sobaši a o štátnych matrikách, ktoré sa majú započat na 1-ho oktobra tohoto roku. Na tejto porade složili biskupi jedon pastiersky list, ktorý sa veriacim 29-ho septembra má prečítať z kazatelnice. Posávaď židovsko-liberálne noviny ohlašovali, že len nižší kňazi sa protivia tým novotám, a že biskupi ich schvaľujú, alebo že im aspoň neodporujú. Že je to ale bezočivé luhárstvo a hnusná liberálna pomluva proti biskupom, to každý nahliadne, kto ten pastiersky list pozorne prečíta, a preto aj židovsko-liberálna vláda a jej hnusné časopisy včul, keď ten list prečítaly, tak sa cítia, jakoby ich nekto horúcou vodou bol obaril.

Biskupi totiž vo svojom pastierskom liste zretedne pred celým svetom ohlašujú, že tie nové zákony o civilnom sobaši sa protivia učeniu kresťanskej viery, že katolíkov olupujú o ich práva, že kazia náboženstvo a dobré mravy a rušia čistotu rodiny. Biskupi síce nemôžu proti potvrdeným zákonom búriť ľud, ale predsa zrejme vyhlašujú tie zákony za zka-zonosné a nijako sa nemôžu s nimi uspokojiť. Katolícka cirkev v Uhorsku nemôže síce pre-kaziť, aby tie neznabožské zákony neboly uvedené do života, lebo k tomu ani surovej moci nemá, ale učenie cirkve a jej práva proti nim obhajuje. Ba aj zrejme vyrieka, že skôr treba poslúchať Boha, nežli ľudí. Cirkev nakladá, aby veriaci najprv sa šli poradiť ku svojmu kňazovi, keď chcú vstúpiť do stavu manželského, o tom, či zo stránky cirkve nestojí nejaká prekážka v ceste ich stavu manželskému, a až potom keď ich duchovný uspokojí, môžu ísť ku civil-nému matrikárovi; stav manželský, ktorý neni uzavretý podľa cirkevných zákonov, keď by ich matrikár aj sosobašil, ničím iným neni, jako hriešnym civilným párením.

Kto ale nevstupuje do stavu manželského podľa zákonov cirkevných, ten sa pokladá za verejného hriešnika, a uvaluje na seba cirkevné tresty a pokuty. Biskupi tedy civilné manželstvo neuznávajú za stav manželský, ačkolvek napo-mínajú veriacich, že musia ohľad brať i na tie nové zákony, ale len preto, aby sa do nepří-jemnosti nezaplietli, lebo civilné manželstvo pova-žujú len za súložníctvo. Protestujú proti nemu nie len katolícki biskupi, lež započínajú sa

ho obávať i evanjelícki a nemôžu otajit, že ich vierovyznaniu veľké újmy hrozia. Aby naši čitatelia dobre porozumeli a dokonále vyučenie boli, čo majú činiť a jako sa majú držať oproti tým novým zákonom, tu prinášame ten spo-ločný pastiersky list uhorských biskupov v celej jeho rozsiahlosti, jako nasleduje :

V Kristu milí Veriaci!

S hlbokým a srdečným žialom uvedomujeme Vás, že z kon, znejúci o takzvanom »občianskom (ci-vilnom) manželstve«, s prvým oktobrom tohoto roku vstúpi do života. Následkom toho i Vy, v Kristu milí Veriaci, počnúc od tohoto dňa prinútení budete, v man-želských záležitostiach, pri prisnom zachovávaní cir-kevných zákonov, i predpisy tohoto spomenutého za-kona ziať do ohľadu.

Viete to i sami, že sme predložili poníženú prosbu u schodu panovníckeho trónu, že sme pa-mätný spis oddali vysokej vláde a tam, kde sme boli oprávnení a povinovatí ozvať sa — v zákonodarnej dvorane — aj živým slovom sme rozpovedeli, že tento zákon protivi sa učeniu našej svätej viery; že on nás katolíkov olupuje o naše právo, ktoré nám za deväť stoliť bolo uznávané a skutkom zachovávané; že on zavdá príležitosti k tomu, aby sa nábožnosť a spo-jená s ňou mravnosť oslabila; že on do nebezpečen-stva uvádza rodinnú čistotu, ktorážto od svätého Šte-fana počnúc až po naše časy z pokolenia na pokole-nie prenášala zdedené od predkov náboženskej i vla-steneckej čnosti.

Ale neobrátili sme sa len na tých, čo ríđa osudy krajinské, lež v arcipastierskom našom liste oslovili sme i Vás, aby ste svojimi vrúcnyimi modlitbami vy-orodovali od Boha Všemohúceho pomoc v tejto cirkevnej i krajinskej záležitosti.

Jedným slovom: čo arcipastieri i zákonodarci, čo veriaci i občania pokusili sme všetko, aby sme prekazili uzavrenie tohoto zákona.

A predsa prozretelosť božská, ktorejžto cesty sú nevyskúmateľné a ktorá i zo zlého vie vyviešť dobré, zdovolila, že ustanovizeň menovaná civilným manželstvom i vo vlasti našej bola zavedená.

Či sa toto neprihodilo snád veru preto, aby tento zákon stál sa výskusným kameňom vašej naozajst-nej vernosti k svätej viere a vašej neohroziteľnej prí-tulnosti k svätej katolíckej Cirkvi?

Veď milení nám v Kristu! jako zbrojné cvičby otužujú vojaka a v bitkách rodia sa vífazi! rovne tak i vyznavači Kristoví vyskúšajú sa v bojoch, nehodách a nebezpečenstvách, a len tí, čo vytrvajú až do konca v pravej viere a z tejto viery pochádzajúcom účinkovaní, len tí zaobsiahnu korunu vífazstva, ktorú nám všetkým pripravil Pán!

Chcejúc Vás teda utvrdiť vo vernosti k našej svä-tej viere, a v prítulnosti ku svätej Cirkvi; chcejúc Vás uvarovať pred omylom, do ktorého by Vás tento zá-kon ztrhnúť mohol, za arcipastiersku svoju povinnosť si pokládame predstaviť Vám, čo nasleduje:

Ponajprv: Čo učí a čo Vám, svojim veriacim, prikazuje svätá Cirkev z ohľadu na stav manželský;

Podruhé: Jako sa máte zachovať oproti tomu no-vému zákonu.

Keď v tejto dôležitej veci obraciame sa k Vám s poučením a s úpravou, dôrazne Vás napomínáme a pro-síme, aby ste naše slová vzali si skutočne k srdcu a

zachovávali ich s nábožnou poslušnosťou, súc presvedčení o tom, že my hovoríme k Vám následkom tej ťažkej zodpovednosti, ktorú Pán Ježiš Kristus apoštolom, a nám ich následníkom naložil, aby sme totižto Vás — našej opatere sverených Veriacich — pri všetkých premenách tohoto života, po ceste našej svätej viery viedli k životu večnému.

I.

Keď Vám tu v krátku predkladáme cirkevné učenie o stave manželskom, nenazdávajte sa, jakoby sme my snáď dnes, pod návalom nového zákona, hlásali Vám z tohoto ohľadu nejaké nové učenie. Ani len zďaleka nie.

Lež to, čo Ježiš Kristus v plnosti času učil, a čo jeho Cirkev, kresťansko-katolícka to Cirkev, k vernosti nám predkladá, to Vám my ohlasujeme i dnes. Čomu teda učí Cirkev o stave manželskom?

Učí ponajprv.

Že podľa zákona Kristovho medzi kresťanmi len to je stavom manželským, čo je zároveň i sviatosťou, a práve preto žiaden iný sväzok, ktorý od prvopočiatku nie je sviatosťou, nech by si on bol uzavrený trebárs pred svetským (občianskym) úradom, ten veru nie je stavom manželským, a nazívať v takomto spolku, nie je nič inšie, nežli hriechne spolunažívanie mimo manželstva.

Preto katolíci nebudú môcť uzavierať opravdivé manželstvo ani na budúcnosť ináč, nežli ako ho uzavierali naši predkovia, totižto podľa zákonov svätej Cirkve, pred svojím vlastným farárom, alebo jeho zástupníkom v prítomnosti dvoch svedkov.

Podruhé učí Cirkev: že platne uzavreté skutočné manželstvo je nerozlučiteľným.

Preto katolíci nemôže do tých čias uzavrieť nové manželstvo, dokýmkoľvek jeho druhá sprisahaná mu žije.

Potreba učí Cirkev: že katolíci nemôže uzavrieť také manželstvo, ktorému jakákoľvek cirkevná prekážka v ceste stojí, leda by ho Cirkev od tejto prekážky oslobodila (dispensovala).

Podľa tohoto povinnen bude katolícky veriaci, ako dosiaľ tak i napotom, umiernené a schystávané manželstvo na samý prv oznámiť svojemu farárovi, aby takýmto spôsobom, jestli cirkevná prekážka manželstvu v ceste stojí od tejto bol dispensovaný, jestliže to možno; je-li však prekážka taková, od ktorej Cirkev dispensovať nemôže: tenkrát to manželstvo nemôže byť uzavreté.

Toto sú katolícke články viery, ktorých sa Cirkev ani pre ľudský ohľad, ani pre svévoľu nadvlády ani pre ľudský zákon zriecť nemôže; a nemohla by sa ich zriecť ani len vtedy, keby hneď jakýmkoľvek prenasledovaniam bola zato vystavená.

Pravda síce, že je to Cirkvi k prospechu, keď aj štátna moc má jej zákony v účtivosti, ich zachovávanie vyžaduje a na to nalieha; ale na vzájom i štátna moc má z toho veľký osob, keď cirkevní veriaci príkazy svojho náboženstva náležite zachovávajú: lebo je to uznaná pravda, že nábožný ľud je všetkým krajinám najspofahlivejší základ a opravdivá bezpečnosť.

Medzitým jestliže štátna moc s oškodením svojich vlastných záujmov ponechá Cirkev len na seba, alebo čo ešte horšie, keď neberúc jej ustanovizne do ohľadu, uskutočnenie jej zákonov obťažuje: čo môže tenkrát Cirkev robiť inšie, nežli že povedomá si svojeho povolania ide ďalej tou cestou, ktorú božský zakladateľ Ježiš Kristus jej vyznačil, hlasite ozn. mujúc slová

apoštolské: „Viac treba poslúchať Boha, nežli ľudí!“ Takto jednala Cirkev v predošlý čas a tak bude jednať i na budúcnosť. Viete, milí Veriaci, jakým ukrutným prenasledovaniam vystavení boli kresťani na počiatku.

Keď vyznali, že sú kresťani, svoje povinnosti oproti Cirkvi plnili, vlečení boli do žalára, predhadzovaní boli divým zverom, alebo inou boľasťou smrťou boli pomárnení.

A či sa sklátila počas týchto prenasledovaní vernosť prvých kresťanov ku svojej svätej viere?

Nesklátila sa.

Či vyhynula prítulnosť veriacich k Cirkvi?

Nevyhynula.

Ba naopak! Státisíce a milióny mučeníkov vylievali krv za Krista a jeho Cirkev.

Alebo či snáď tenkrát Cirkev iného čo učila, a chcúc veriacim ulaviť na útrapách, či snáď zamlčala také články viery, ktoré sa nesrovnávali s pochopami štátnej moci a jej zákonami?

Doprostá nie.

O manželstve učila Cirkev i uprostred prenasledovaní to, že kresťanské manželstvo nie je rovné manželstvu pohanskému, ale že je ono sviatosťou; že je ono nerozlučiteľným, a že jej veriaci, keď chcú do manželstva vstúpiť, podľa jej zákona manželstvo uzavrieť musia.

Svedčí o tom už sv. Ignác, ktorý bol po svätom Petrovi apoštolovi na antiochenskej biskupskej stolici bezprostredným nástupcom.

Tento Svätý, ktorý bol od apoštolov vyučený, keď bol vlečený do Rímu, aby tam za vieru Kristovu bol predhodený levom, vojakmi strážený písal na ceste viacero listov, a v jednom z nich prikazuje, aby veriaci bez rady biskupskej neuzavierali manželstvá; čo zjavne prikazuje preto, aby biskup posúdiť mohol, či-li mladoženiši podľa zákonov katolíckej Cirkve môžu manželstvo uzavrieť, lebo nie?

Rovne tak Athenagoras, na kresťanskú vieru obrátený pohanský mudrc, v tom spise, ktorý okolo 175. po Kristu Pánu, tehdajšiemu rímskemu cisárovi ku obrane kresťanov predložil, vyslovuje zrovna a určite: „že u nás kresťanov jeden každý považuje a uznáva za svoju manželku tú, ktorú si vzal za ženu nie podľa krajinského lež podľa kresťanského zákona.“

Hľa teda, milí kresťani, ešte aj počas krutého prenasledovania bolo pre veriacich svätou povinnosťou, uzavierať svoje manželstvá podľa zákonov cirkevných. A prví kresťani navzdor snášanému od štátnej moci prenasledovaniam plnili povinnosti svedomite.

Vy ste potomci týchto svätých predkov; ich príkladom teda povzbudení budete i na budúcnosť jednať takým spôsobom, jako to svätá Cirkev predpisuje, a to tým viac, že takto jednať môcť budete i popri tomto jakokoľvek urážlivom zákone.

Tu je teda ten výskusný kameň, na ktorom sa vyprobujete vaša vernosť k viere a vaša prítulnosť k svätej Cirkvi, a na ktorom sa rozhodne, či ste Vy úrodné alebo len jalové vyschlé ratolesti na tom strome, ktorý z malého horčičného semena vyrastnúc po celom svete je už rozvetvený, a ktorý sám Pán Ježiš Kristus zasadil a polieval svojou vlastnou krvou, jako i krvou svojich za neho usúžených mučeníkov.

II.

Po tomto, čo sme Vám tu výše rozložili, bol by veľký omyl nazdávať sa, že tento nový zákon, čo len i v najmenšej miere premenil a preinačil Vaše dosavadne náboženské povinnosti ohľadom stavu manželského,

ponevác učenie katolíckej Cirkve o stave manželskom a jej zákony o ňom, viažu Vás i napotom vo svedomí, tak že ich nebudete môcť bez smrtelného hriechu opominúť ani na budúco, vzdor uvedeniu toho takzvaného občianskeho manželstva. Medzitým predca budete prinútení pri uzavieraní manželstva brať do ohľadu aj predpisy toho nového zákona, a síce preto, aby Vás v kostole uzavreť sa majúci svätý sväzok dosiahol i pred štátnou mocou právoplatný občianský výsledok.

Jakože sme boli dosiaľ?

Dosavád štátna moc uznávala za zákonné každé také manželstvo, ktoré pri zachovaní cirkevných zákonov bolo uzavreté, a priznával mu všetky tie následky, ktoré podľa občianskeho práva z manželstva pochádzajú.

Podľa tohoto nového zákona štátna moc neuznáva už viac zo svojej strany také manželstvo, ktoré bolo uzavreté pred obličajom Cirkve; takýchto manželov považuje len tak, jakoby ani neboli manželia, ani neuznáva ich deti za zákonné, — a občiansko-právne výhody manželstva privlastňuje len takým mladoženichom, ktorí zachovávajú tie zovnajšie spôsoby, jaké ten nový zákon požaduje, a z ohľadu ktorých obráťte sa pre úpravu na svojich duchovných pastierov.

Tieto zovnajšie spôsoby zachovávajú naši katolícki bratři v takých krajinách, kde takzvané občianske manželstvo už predtým bolo uvedené. Prinútení budete, v Kristu milí Veriaci, aj Vy zachovať ich, a to jedine z tej príčiny, aby ste Vašemu pred obličajom Cirkve uzavreť sa majúce manželstvu i pred štátnou mocou zabezpečili výhody občianskeho práva.

Ale ponevác katolícki zasnúbenci, podľa našej svätej viery, len tenkrát sa stanú pred Bohom a svojím svedomím opravdivými manželmi, keď túto svoju vôľu vyslovia pred Cirkvou: preto zákonom požadované zovnajšie spôsoby nesmie nikto vybávať takým úmyslom, aby uzavrel pred svetským úradníkom manželstvo kresťanské, ale jedine tým úmyslom, aby svojemu podľa predpisov katolíckej Cirkve uzavreť sa majúce manželstvu zabezpečil jeho občianske práva.

Učiniac takto požiadavkám zákona zadosť, nezbudnite nikdy na to, že pokonajúc svoje občianske úkony, neučinili ste ešte zadosť Vaším povinnostiam čo katolíci; musíte sa menovite tuho podržať viery Vašich otcov, podľa ktorej viery manželstvo je sviatosťou, a kresťanskí zasnúbenci tejto sviatosti len tenkrát stávajú sa účastnými, (jako sme už výše pripomenuli), keď svoj manželský sväzok podľa predpisov Cirkve uzavruť; keď túto svoju vôľu, že jeden s druhým do stavu manželského vstupujú, pred vlastným farárom alebo zastupujúcim ho kňazom a prinajmenej pred dvoma svedkami slavnostne vyslovia.

Preto zavazujeme zasnúbencov na svedomie, aby s ňor ešte nežli by u svetského úradníka svoje občianske výkony započali, už predtým neomylné oznámili svojmu farárovi, že sa mieňa sobrať, aby on potrebné prípravy k cirkevnému sobášeniu usporiadať môhol, a keby snáď cirkevné prekážky stály v ceste, ony sa mohli odstrániť.

Keď farár predbežné prípravy odbavil, a mladoženichom osvedčil, že proti ich sobášeniu zo strany Cirkve nijaká prekážka sa nenachádza, potom, ale až len potom, môžu zaisť mladoženiši ku matrikárovi a i jemu oznámiť môžu, že sa chcú sobrať.

Na lásku Pána Ježiša prosíme a napomínáme mladoženichov, aby kadenáhle požiadavkám občianskeho zákona za dosť učinili, jestliže len možno ešte

toho dňa v kóstole, pred o tvárou božou uzavreli svoje manželstvo podľa predpisu cirkevného; keby však z jakejkolvek príčiny bolo im nemožno toho samého dňa, alebo náhodou i za viac dní ísť do kostola, až po tú dobu, pokým citkevne sobášení nie sú, nemôžu sa považovať za opravdivých manželov, a práva manželského medzi sebou použiť nesmia.

Žije v nás tá potešiteľná nádej, že Vy, drahí Veriaci, všetci tieto naše arcipastierské úpravy a napomenutia s ochotnou poslušnosťou prijmete a zachováte. Keby však našli sa také kresťansko katolícki Veriaci (čoho Bože uchraň), ktorí by sa uspokojili so samosamým takzvaným občianskym sobášením a potom kresťanské manželstvo neuzavruť: tým už teraz prinútení sme vysloviť, že ich katolícka Cirkve za opravdivých manželov neuzná: a ponevác oni verejne opovrhávajú zákonami Cirkve a tým pohoršenie spôsobujú, rozumie sa samo sebou, že takovito, jakožto verejní hriešnici pri svojom stálom sprotivenstve a ustavičnom hriešnom spolunažívaní vo sviatosti pokánia (pri spovedi) rozhrešení byť nemôžu, a tak ani ku svätému prijímaniu pripustení byť nesmia.

Vytvorení sú z úžitku pojedných cirkevných práv, tak pri krste a birmôvke za krstných poľažne birmovných otcov alebo matky, pri cirkevnom sobáši za svedkov pripustení byť nemôžu, úrad kostolného otca sverený im byť nemôže, a cirkevného pohrabu účastnými nebudú, leda by pomerení s Bohom s kajúcnyimi znakmi odumteli.

Napokon ešte na jednu veľmi vážnu okoličnosť Vás upozorňujeme.

Viete, že manželstvo raz platne uzavreté je nerozlučiteľným; sám Pán Ježiš povedal: Čo Boh zviazal, to človek nech nerozlučuje; i u oltára prisaháte, že jeden druhého až do smrti neopustíte.

Nerozlučiteľnosť manželská je článok viery, ktorý nemôže premeniť žiadny ľudský zákon.

Môže sa medzitým stať a stáva sa častejšie, že i v opravdivom manželstve spolunažívanie manželov ukazuje sa byť nemožným; v takomto prípade rozvádza ich Cirkve, jako sa rieče, od spoločného stola a posteľe, ale ovšem bez toho, žeby oni prestali byť manželmi; a preto ani muž nemôže si vziať ani žena nemôže ísť za druhého, dokiaľkoľvek jeden z nich nezomre.

Práve preto, keby sa takýto smutný prípad naskytnul, žeby ste museli započat pravotu o rozvedenie, pozostáva i napotom a viaže Vás vo svedomí tá povinnosť, aby ste sa obrátili ku svätej stolici a podľa jej súdu sa ridili.

V Kristu milí Veriaci!

Predložili sme Vám učenie katolíckej Cirkve a Vaše povinnosti z ohľadu na manželstvo; rozpovedeli sme Vám, jako sa máte chovať v oči novému zákonu, aby ste, keď si ubezpečíte svoje zemské majetky podľa požiadaviek občianskeho zákona, potom pred obličajom Cirkve božej, a to síce jedine len tu, uzavreli opravdivé manželstvo.

Prosíme Vás teda, aby ste Vy, ktorí ste údovia svätej Cirkve, dali sa sobášiť i na budúco pred oltárom božím, leho len vtedy vyplníte svoju katolícku povinnosť; a všetky tie srdečné vinše, ktorými mladoženichov, novú rodinu zakladajúcich, tak dobre rodičia jako i ostatní príbuzní a priatelia obsypajú, môžu im byť k opravdivému prospechu len tenkrát, keď ich sprevádza požehnanie cirkevné a požehnanie božie.

Opakujeme: nové toto zavedenie občianskeho manželstva nech bude výkusným kameňom, ktorým

dosvedčíte, že ste Vy opravdiví katolíci, že ste spoločníci Svätým a čelad' božia.

Milosť Pána Ježišova, láska Božia, a obcovanie Ducha Svätého buď a i zostaň na vždycky s Vami. Amen.

Dano v Budapešti z našej spoločnej porady, vydržiavanej dňa 31. augusta a 1. septembra roku 1865.

Klaudius v. r. kardinál a ostryhomský arcibiskup, *Vovrinec* v. r. kardinál a veľko-váradský biskup, *Juraj* v. r. kaločský a báčský arcibiskup, *Viktor* đulafehérvársky a fogarašský arcibiskup a metropolita, *Ján* v. r. rábský biskup, *Michal* v. r. veľko-varadský gr. katol. biskup, *Ferdinand* v. r. päfikostolský biskup, *Constantin* v. r. vacovský biskup, *Ján*, samošujvárský biskup, *Františ* v. r. erdélyský biskup, *Kornél* v. r. szombathelyský biskup, *Ján* v. r. eperjéšský biskup, *Imrich* nitrianský biskup, *Sigismund* v. r. košický biskup, *Julius* v. r. satmársky biskup, *Karol* v. r. vesprímský biskup, *Alexander* v. r. čanádský biskup, *Filip* v. r. székešfehervársky biskup, *Julius* v. r. munkáčský biskup, *Pavel* v. r. szepešský biskup, *Karol* v. r. baňskobystrický biskup, *Hypolit* v. r. panonhalmský arcipát, *Ján Szekereš* v. r. rožňavský kapitulský vikár, *Peter Pap* v. r. lugošský kapitulský vikár.

Naším čitateľom odporúčame, aby si toto číslo „Kreštana“ dobre zachovali a ho pilne častejšie čítavali ku svojmu vlastnému prospechu.

POLITICKE CHYRY.

Voľba v Cegléde. Tak sa zdá, že slavolesk Františa Koššútha i u ceglédčanov sa pomínul. Na toto aspoň ukazuje výsledok ceglédskej voľby, pri ktorej odporúčaný od Františa Koššútha buchol. So 102 hlasmi vyvolili Karola Hegedúša, ačkoľvek i sám Koššúth išiel hlasovať, a ešte i v poslednú večer kortesoval v záujme Samuela Molnára, ale veru darmo. Najviac až to získal, že ho abcúgovali.

Dar na millenium. Jakožto dar na millenium vláda zámýšľa štátnu dlžobu o 80 millionov rozmnožiť. Na železničné zaodena chce týchto 80 millionov obrátiť, ktoré od žida Rothschilda si vypožičia. Len nech sa ľúbi rozmnožovať štátnu dlžobu, veď jej ešte i tak málo. Páni ministri ľahko soberajú milióny, lebo veď nie oni, lež ubohý ľud platí za ne hrozné úroky.

Civilné manželstvo že vraj žiada verejná mienka. Mnohokrát sme očuli túto luhaninu, ale jej nesmiernosť len včul sa predstavuje očiam našim, keď tá dajaká verejná mienka sa objavuje. Asi na začiatku, keď má do života vstúpiť civilné manželstvo tisíce a tisíce utekajú pred jeho požehnaním. A mnohí za cenu tak velikej obety! Tak k. pr. v Budapešti chudobní nádenníci vďačne zaplatia, vysoké prislušnosti za dišpenzácie, aby len sa mohli sosobašiť, prv než do života vstúpi civilné manželstvo a nie len katolíci, lež aj inoverci. Ba mnohí takí sa dostavujú, ktorí posávd na vieru žili, ale včul vstupujú do stavu manželského,

lebo nemôžu snieť tú hanbu, žeby ich civilnými manželmi držali. Medzi týmito bol aj jeden chudobný čižmár z Františova, ktorý síce veľmi vzdychal, keď očul že za dišpenzáciu musí desať zlatých platíť, ale odišiel a posbieral tú pomerne veľkú summu, aby mohol uisť hanbe. — Len v katolíckych farách hlavného mesta po dve posledné neďele bolo viacej sobášov než tisíc päť sto. Takto žiada verejná mienka civilný sobáš.

Gabriel Ugron o neodvislej strane. Že tú jednú tak silnú neodvislú stranu na kolko znivočil Karol Eötvös, že jej ustrojenie kalvinskí ablegati, zvláštne potajomne vládni na kolko rozbúrali ustavičými vadami, — to najlepšie vysvitá z jedného osvedčenia silne neodvislého Gabriela Ugrona. Tento výborný politikér totiž praví, že neodvisliaci nepýtajú si rady od svojich zásad, lež rozkazy slobodomurárskych lóží vykonávajú. Boj neodvislej strany je opravdivé bašibozukovské vojovanie, v ktorom každý svoju zbraň upotrebuje, živí sa svojím žoldom, len tam a len dotiaľ vojuje, kde a pokiaľ sa mu ľúbi. Františa Koššútha, ktorý chce tú stránku podrotovať, prirovnáva ku nahováračovi. To hovorí o ňom, že s každým svojím výrokom chce nový a nový páradny pohrab urobiť svojmu otcovi. Konečne, že v celkom inej spoločnosti bol by sa mal pohnúť, nie v takej Tarnócovskej-Eötvösvej-Károlyiovskej, lebo kto to vidí, v každom prevre krv. Tito ho len preto osedlali, aby ho použili. Lebo opravdiví priatelia nepokladajú svojho priateľa za takého, ktorý im nadobudne okres a vydobyje odpuštenie hriechov. (Tu máš neodvislá strano! Tu máš Františ Koššúth!

„Všetko bude zdarma, však zaplatí vláda.“ To je už potom reč, skoro bych to ani neveril; a veď to jedon slúžny vyjavil v galšovskom notariáte pred predstavenými ôsmymi obiec. On by totižto rád bol sriadil stanicu písársku u notára, ktorý by potreboval civilného kaplána. Veľmi vľúdny slúžny toto navrhoval: nech sa vysloví válné shromáždenie, že s radostou pozdravuje novoty vlády, za ktoré tú najväčšiu povďačnosť sme podľžni — odpoveď sa vyjavila v hroznom rehotaní. No povedte, čo mienite, pretrhol ich rozpajedený slúžny; nebojte sa vraj, však vláda všetko zaplatí. — Dr. Kapsdorfer stoličný výborník sa ohlásil, že vraj aj slúžny nesmie smiešne rečť, keď chce vážnu odpoveď mať; kto to videl vraj, žeby tá vláda mohla dačo zaplatiť, ktorá len samé dlhy má; darmo šol notár slúžnemu na pomoc; výboroví členovia neprijali milosť vlády.

Radost vám sdelujem, to už tým občanom, ktorí verejných a potajomných mameľukov poslali na snem. V pondelok totižto sa otvorila dvere snemu, aby ta vláde vrátila mameľukov, ktorí zas budú mať príležitosti nové farchy válať na plecá ľudu; na „železnú bránu“ je len slabých 50 millionov treba; na ustrojenie železnice len 140 millionov, na tie Bohu odporne novoty 10 millionov, dohromady len 200 millionov. Čo si voliči pri voľbách navarili to včul musia zesť; keď ale mnohí za pijatiku i dušu by podpísali tomu mameľukovi, potom nech sa neponosujú, keď taký nesvedomitý mameľuk celé vrchy daní im na plecá vála.

I.

Valné shromaždenie ľudovej strany v Ružomberku 22-ho septembra.

Valné shromaždenie horňoviedieckej ľudovej strany sa skvele podarilo. Asi päťtisíc voličov shromaždilo sa z liptovskej, zvolenskej, oravskej a turčianskej stolice; ľud bol oduševnený za ľudovú stranu.

Samé mesto Ružomberok slávne prijalo svojich hostov. Mesto bolo ozdobené zástavami a obyvateľstvo s radosťou pozdravovalo z ďaleka prišlých prívržencov.

Zvláštne radostne prijali evanjelíkov, ktorí vo veľkom počte sa dostavili, dokazajúc tým, že i protestanti nahliedajú z kazonosnosť cirkevnej politiky.

Shromaždenie počínalo sa o 4 hodinách odpoľudňa v tom najväčšom poriadku. Tisíce shromaždených voličov oduševnene očúvalo reči a oduševnene pozdravili grófa mladšieho Jána Zichyho, dra Františa Majora a opáta Jána Molnára.

Štefan Rakovszky akožto predseda zahajil shromaždenie, farár Ján Blcha rečnil o revízii, Karol Kečméry, spravca banku o kat. samosprave, roľník Jozef Kubacha, v jednoduchej ale zaujímavej reči opisoval ten smutný stav, do ktorého liberalismus ubohý ľud uvalil. Potom Ján Zelenýák krajinský ablegát, ktorého s veľkým oduševnením prijali, pojednával o potrebnosti ľudovej strany a o shabaní volebného práva, načo farár Martincák predniesol, jakú povinnosť má ľud pri voľbách. Potom dr. Kurimszky prepošť a farár zavrel shromaždenie.

Shromaždenie poslalo telegrammy grófovi Ferdinandovi Zichy, grófovi Mikulášovi Móricovi Eszterházy.

V tom istom čase Ludvik Kürthy lipt. nadžupan v nemeckej L'upči liberálnu demonštráciu chcel usporiadať. Dostavil sa tam s Josefom Kajúchom liberálnym to ružomberským ablegátom, ale špatne pochodil, lebo všetko so všetkým štyria ľudia ich čakali.

Po shromaždení večer bola hostina so 150 presterami v tom najoduševnenejšom rozmare. Prvú zdravicu povedal Štefan Rakovszky na korunovaného kráľa. A potom ešte mnohí iní predniesli zdravice.

Ružomberskí piaristi s tou najväčšou radosťou prijali grófa Jána Zichyho, ktorý v kláštore mal hospodu.

Toto shromaždenie ľudovej strany skvele sa podarilo a preukázalo, že vládna strana v hornom Uhorsku je na vnivoč uvedená.

II.

Shromaždenie ľudovej strany v Tamašim.

V Tamašim, meste to toľňanskej stolice asi 3000 voličov sa sišlo z rozličných okresov; medzi inými i mnoho protestantov, z väčšej stránky zámožní roľníci, ale i mnoho kňazov a pánov. Na shromaždení vzali účasť grófi Mikuláš Móric Eszterházy a Gejza Apponyi so svojou manželkou, grófka Karoľa Széchenyi so svojimi deťmi. Shromaždenie zahájil gróf Gejza Apponyi. Veľký dojem urobila jeho reč na prítomných; vysvetľoval tú otázku: Prečo sme sa shromaždili? Nie len preto, aby sme vyznali naše politické presvedčenie, ale aby sme aj vyvrátili tie obžaloby, ktoré židovsko-liberálne orgány na ľudovú stranu kydajú. Že ľudová strana musí byť dobrá i z toho vysvitá, že proti nej tak zúrivo bojujú, lebo i osy len na to najlepšie ovocie sedajú.

Po ňom rečnil Eugen Frühwirth pravotár o prenasledovaní ľudovej strany.

Potom rečnil Josef Szűcs, kaplan z Pincehelyu o revízii; pravotár Féry o samospráve. Dlhšiu reč držal gróf Mikuláš Móric Eszterházy proti novým cirkevnopolitickým zákonom. Túto reč shromaždenie s veľkým oduševnením načúvalo. Potom jednohlasne prijali nasledovné návrhy:

1) Verejne protestujú shabaníu volebného práva a jeho prekazeníu, jako sa to onehdy stalo po dvakrát v Nitre a pri popise voličov.

2) Prijímajú programm ľudovej strany a žiadajú, aby ľudová strana v každej obci sa ustrojila.

3) Všemožným dovoleným spôsobom na to sa budeme usilovať, aby tie nové cirkevno-politické zákony, a ministerské nariadenia alebo zakonné návrhy čím skôr vyzdvihnuté byly.

4) Konečne hlasite požadujeme, aby štát čím skôr dal kat. cirkvi samospravu bez odkladu.

Osvedčenie sútrpnosti.

Z príležitosti toho nepravého súdu, ktorý zodpovedného redaktora našich novín pod zámtkou, že *urazil kráľa* vyhlásil za hodného do štátneho žalára, všôbecná katolícka mienka zajajkala a opravdu obsypala našu redakciu útrpnými a proti súdu proteštujúcimi listami. Mikuláš Lepsényi bol by môhol rozdraždený rozmar obecnstva použiť a na výhodu svojej záležitosti upotrebiť, ale jeho zriedkava skromnosť mu nedovolila, aby ku svojej sláve čo len i jeden riadok uverejnil. Dojímavé krásne listy odložil si na pamiatku, jakožto dôkaz všôbecnej úcty, ale nedal ich verejnosti.

Ponevác včul obžaloba neskromnosti sa ho nemôže dotknúť, my včul otvoríme tú drahocennú kopu listov, a jeden alebo druhý v našich novinách prinesieme, nech vidí liberálna banda, že i katolíci znajú si uctiť svojich veľkých mužov a všeliké mamľastvo nenechajú bez slova.

Prevelebný pán Redaktor!

Žiaden čas nebol od Boha tak opustený, žeby rebol mal svojich bojovníkov pravdy, ktorí mi osťou Božou posilnení neohrožene, odhodlaní súc aj k tej najväčšej obete, by neboli zastávali tie zásady, ktoré im Boh hlboko do srdca vryl a k ichžto zastávaniu ich povolal.

Vy ste podobný k týmto bojovníkom a tak radšej ste sa nechali medzi štyry tmavé múry vopchať, nežli by ste boli kresťanstvu neverným zostali. Nech Vás Pán Boh živí a požehná zato; my ale okrem našej modlitby aspoň týmito riadky sme chceli svoju poďačnosť preukázať.

V Šipkovom, 18. septembra.

Juraj Kubran mladší.

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novín: Mikuláš Lepsényi bohužiaľ bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Illava: Žigmund Recska kaplán 3 zl., Štefan Horváth murarský majster 2 zl., Štefan Sztopka 1 zl., Josef Polacsek, N. N., N. N., Štefan Hrubickó, Štefan Misik, Janač Jakub Prilesböl po 50 kr. — Z Ameriky Chicago, rodáci z Rovného: Georg Pucsik 5 zl. 45 kr., Josef Perkon 5 zl. 45 kr., Josef Maly 2 zl. 85 kr., Ján Milický 2 zl. 40 kr., Josef Fajbik 1 zl. 20 kr., Štefan Siro rodák s Vysokej 2 zl. 40 kr., Karol Hababaj rodák z Hatnej 2 zl. 40 kr. — Horní-Zemberovce: Ondrej Palkovicz, Juraj Benčok po 50 kr. — Zólyom-Lipce: Leonora Štefko, Agnes Celar, Szerén Kubina po 50 kr., Jozefína Bobok 30 kr. — Sztankován: Michal Turcsek, Ján Turcsek, ml. Ján Turcsek, Štefan Turcsek, Pavel Turcsek, Ján Shuchter, Štefan a Éva Peniaška po 1 zl., st. Mária Turcsek, Štefania Turcsek, Lorenc Turcsek, Michal Turcsek kostolník, ml. Michal Turcsek, Josef Petráš, Martin Masjar, Josef Lanček, Štefan Domček, Ďuro Bezák, Ján Hlaváč, Martin a Valent Španko, Ján Peniaška, Ondrej Peniaška, Josef Peniaška, Tomáš Bakita, Štefan Peyar, vdova Tomašek po 50 kr., Mikuláš Turcsek, Josef a Ďuro Turcsek po 60 kr., Mária a Anna 40 kr., Pecjar a Mária Boreje

70 kr., m. sbierka 6 zl. — N.-Stráža a Šaštín: Mišaný cech 3 zl., Jan Ostričičik 1 zl. 20 kr., Vel. p. prépošt Josef Skarda, Josef a Mária Hollinkay, Štefan Kovarik po 1 zl., Ján Rehák, Ondrej Pollák, Františ Hrabal, Ondrej Györgyovič, Františ Pollák, Anton Mach, Ján Mach, Lorenc Semer, Pavel Recze, Pavel a Šándor Reczer, Tomáš Maccika, Anna Ralbovszky, Anton Marcibal, Josefa Baránek, Josef Horák, Matej Kormana, Anton Šurdik, Šigmund Janiček, Františ Kanovszky, Ján Plachota po 50 kr., Josef Štetina, B. Jeszenák, Anton Havlíček, Mária Gliš, Aurelia Rothbart po 30 kr., Josef Riska, Františ Matcovič, Alojsia Žiak, Josefína Kögl, Štefan Ovečka, Ján Fríbort, N. N., Františ Trup, Anna Kovarik, Jakub Rohak po 20 kr., Mária Ozsvoldik, Juliška Ozsvoldik, Františ Fister, Josef Rehák, N. Fabián, Leopoldína Kubicza, Barbara Kozánek, Terka Hrabal, Ján Kríž, Anna Kollar, Františ Kozánek, Ján Weiss, Michal Mach, Martin Tihlárk, Štefan Nemeček, Susanna Mihál, Štefan Mateovič, Ondrej Žiak po 10 kr., Martin Strik 6 kr., Terka Trup 5 kr. — Schwannstadt: Ondrej Viczen 1 zl. — Bács-Lazfő: P. Bartulov Gaudenc 1 zl. — Riga: Josef Jansky 1 zl. 95 kr., Ján Janský 1 zl. 30 kr., Ján Kratoš, Pavel Glazinik, Bernard Rubinsten, Štefan Vrbinc, Gašpar Hlubocky po 65 kr. — Gyetva: Emilia Lepies 1 zl., Matej Marcinek, Katherina Krnacs, Mária Dulaj, Anna Melicherčik, Matej a Ján Goljan, Martin Rabicz, Ján Lakota po 50 kr., Jan Hanecz, Georg Melisik po 40 kr., Katerina Duducz 35 kr., Anna Szekereš N. N. po 30 kr., Matej Hanuska, Maria Duducz, Katerina Gyurica, Ján Goljan, Matej Uhrin, Juraj Hanuszka, György Szalva, Anna Miskuljak, Mária Fekjács, György Bisztrianszky, Ilona Muzim, Ján Drdol, N. N., Maria Lalik, Anna Hanuszka, Mária Oztrihony, Ondrej Babic, Ondrej Krnacs po 20 kr., menšia sbierka 2 zl. 69 kr. — Komjáth: Ruženský spolok 5 zl., st. Štefan Gróf, ml. Štefan Gróf, Pavel Gróf, Ján Barat, Josef Barat, Františ Havlas, Jan Oláh po 50 kr., Františ Lőrinczi, Imre Meileny, Štefan Berendik, Josef Vanko po 30 kr., Štefan Kelemen, Ondrej Kelemen, Josef Luczky po 25 kr., Imre Barta, Štefan Dragun Hindi, Matej Kitka, Vilmos Sehnierer po 20 kr., menšia sbierka 60 kr. — Bujakov: Pani Zusanna Šubner 50 kr. — Breznobánya: Jergus Simeon 50 kr. — Lebitz (Lubiča) vel. pán farár Martin Alth 5 zl. — Drahóc: Vel. p. farár Štefan Reicska 2 zl. — Garam Szt. Kereszt: Františ Haško 4 zl. 15 kr., — Holíč: Jeden gazda 4 zl. — Čáčov: Ladislav Török 50 kr. — Divény Oroszi: Čitatelia Krestana 1 zl. 50 kr. — Veľká-Bitča: Josef Hmiro 50 kr. — Košice: Ján Friedrich, Alžbeta Estok po 1 zl. Juraj Banyk, Františ Lazarek, Mária Korány, Mária Stuller, Mária Szabó, Alžbeta Makaca, vdova Šándora Bendek po 50 kr. N. N. 40 kr., N. N. 30 kr., menšia sbierka 2 zl. 10 kr. — Rozgony: Juraj Rohaly, N. N. po 1 zl., vdova Venczel, Alžbeta Polyák, Mária Dócsak, Jan Andraš, Maria Hnlyvej, vdova Šándora Heidrih po 50 kr., menšia sbierka 80 kr. — Kokov: Josef Gembiczky 60 kr. — Krasznyan: Štefan Villiger 1 zl. — Ratkócz: Josef Tomanek 50 kr. — Forberg: Ján Gavronszky 1 zl. — Nagy-Veszverés: Štefan Bednárík 1 zl. — Verebély: Adolf Paduch 1 zl.

Za poslané milodary, jako tiež za poslané útrpné riadky v mene milého mučedelnika našej svätej veci najvrúcnejšie vďaky vzdávame. Požehnaj Bože štedrých darcov s nebeským i zemským požehnaním.

(Pokračovanie nasleduje).

BESEDNICA
Pieseň ľudovej stránky.

Nápev: Tegnep csütörtökön este.

Hoj krestani ide volba,
 Buďteže to veľká vojna
 Medzi Kristom, medzi čertom,
 Medzi tmou a medzi svetlom!

Hej dušičky premilené!
 Dve zástavy vyvesené:
 Jedna čierna, druhá čistá,
 Jedna čerta, druhá Krista.

Pod ktorúže si staneme?
 Za ktorú sa zaujmeme?
 Staňmeže si pod zástavu
 Za ľudovej stránky slávu.

Tá zástava Krista vôľa,
 Pod ňu nás sám Kristus volá.
 Tá bezbožných zlosť prekazi,
 Vydobyje lepšie časy.

Chyťme všetci sa za ruky,
 Stojme ako silné buky!
 Ci katolík, či luterán,
 Bime proti pekla dverám!

Nedajme sa takému zviest,
 Co podpláca, piť dáva, jest.
 Nech je panák akýkoľvek,
 Čo tak robí, nie je človek.

On nehľadá, čo nám dobré,
 Lež pre seba prosí, žobre,
 Aby prišiel skôr k úradu,
 Aby rajskú mal zahradu.

Už nás mnohí poklamali,
 Lebo slova nedržali.
 I písomne sľubovali,
 A predsa nás zapredali.

Voľme muža si čestného,
 Bohu, cirkvi vždy verného!
 Ten nás veru neoklame,
 Ten statočno nás zastane.

Kto si božských právd uevšíma,
 Ten huncútske záujmy má.
 Kto raz cirkve práva šliape,
 Ten nám sväté city cápe.

Liberálcov si nevoľme,
 Radšej ruku, nohu zlomme!
 Radšej nech nás hrom zabije,
 Ako hlas dať na tie zmije.

Jednu sviatosť nám už vzali,
 Druhé vezmú tiež pomaly.
 Všetké práva nám znivočia,
 Keď nedbalosť našu zočia.

Preto staňme pod zástavu
 Za ľudovej stránky slávu!
 Dokážme ráz, nie sme hnilí,
 Lež hrdini mladej sily!

Pochlapme sa razom všetci
 Za ľud, vieru, Krista veci!
 Postavme sa pevne, smelo!
 Obetujme dušu, telo!

Budú mnoho nám sľubovať,
 Hory-doly, raj zvestovať;
 Budú nás i veľa strašiť,
 No nedajme sa odplašiť!

Spolu držíme, spolu činíme
 Za ľudovú stránku pilne!
 Bo tá stránka chce každého
 Raz urobiť šťastlivého.

Nech sa hluk náš s vetry bije,
 Nech ľudová stránka žije!
 Nech s pohanstvom sa zapasí,
 Nech raz dobré máme časy!

J. Bednár.

Bezočivý vrabec.

Bár som sprostý vrabec, predsa dvoje znám:
 čvirikať a zrnká zobkať — Asi pred štyrmi rokmi
 s mojimi súdruhmi priletel som do Pešte. Či už zo
 zvedavosti, či od hladu — neviem — rozpáchli sme
 sa každý v svoju stranu Po dlhom poletovaní sadol
 som si na komín domu 7. čísla v Podmanickej ulici,
 kde som v krátkom čase privykol, bo — môžem po-
 vedieť — dobre mi tam bolo. Chudobu milujúca pani
 majstrová domu čo deň štedro pohadzovala mi pešťian-
 skej pšenice, ktorej som sa denne trikrát nasítil. V
 tomto bláženom stave čvirikával som na komíne, ne-

starajúc sa o veľkomestský lomoz a hrmot uličný. Trvalo to úplné štyri roky. — 21-ho augusta roku 1895, prebudiac sa zo spánku raňajšieho, pozrel som do susedného dvora číslo 8. a tu čo vidím? višer dvadsať nosičov, kde na náruči, kde na pleciah nosilo po osem do desať pakov z prvého poschodia na ulicu. Jejich čiapky potom čela k šijy zahodené byly znakom, že od svitu pracujú. Omámený týmto nelsýchanim divom zaletel som z komína na priečelie domu, a pozrel som na ulicu pred bránu, kde šesť párov koní stálo zapriabnutých do veľkého rebrovca; do tohoto hádzali nosičia tie paky. Darro som vykručal môj zobáčik, čo to má znamenat?; jedno som predsa z toho chytrého ukladania a šuchoťu vyzkúmal, že v tých obálkach nebude porcellán, ani cukor, lež papier kadejaký. Keď už bol rebrovec naložený a na kommando šiestych kočišov šesť párov koní zafalo kopytá do asfaltu, papierový vrch pohol sa. Ja — nedbajúc o komín — poletoval som za ním až ku hlavnej pošte, kde sme zastali. Asi po hodine, po odchode prázdneho už rebrovca. z dvorany hlavnej pošty vypáľilo päť železných vozňov, plných známymi nám už zasielkami, každý frčal v svoju stranu. Znal som kam idú, bo som ich za štyri roky nieraz videl pri vlakovom nádraží stanic peštianskych. Z hlavnej pošty krížom-krážom ponad ulice priletel som ku sústrednej stanici, a po malej chvíli ponáhlal som sa za fu — fu — fukadlom železným na vidieky. Na každej stanici vyhodili z fukadla viac tých pakov, čo mňa veľmi mrzelo nie preto, že ich nemilosrdne hádzali, ale že som nevedel čo je v nich, keď tolko tisíce a tisíce poslali do celej krajiny. Nič to — myslím sebe — veď ich ja niekde dopadnem.

Keď už vlak na svojej ceste všetko čo mal vyhádzal, vybral som sa na rozhladku po mestách a dedinách pevne úfajúc, že z tolkej zásoby zasielok tých aspoň jeden dostal sa do každej obce a mesta. Nesklamal som sa. Bol som v siedmich mestách a v siedmich dedinách, všade som najšol, čo som hľadal.

V prvom meste usadil som sa do zahrady nad školou, a číhal som, v ktorom dome najdem okno otvorené. Bezočivý súc, vkradol som sa takýmto otvoreným oknom do jednej svetlice, v ktorej na stole zočil som pár listov a pod nimi — na moju radosť — jeden viackrát už vídaný pak, z ktorého cez obálku hrozne doriadenú vykukával červený papier. Dlho som vo svetlici nebol, bo ma kroky prichodiaceho vyhnyly von na listnatú lipu, z ktorej som i videl i počúval pána do svetlice prišlého.

„No, čože mi prišlo zas? (pozerá na listy) tento je z Frajšťáku a tento z Kačkamiontu. A toto čože je zaš za pak? iste pozvanie k predplateniu, nemá ktosik na cigare; (po roztrhnutí motúzov, pri prehľadnutí veľkých papierov riekne :) Čo chce ľudová strana . . . mámže ja papieru za 32 kr. — Nato, keď všetko odložil, odišiol; ja ale priletel som dnu, chcējúc z blizka vidieť tie veľké plakáty. Po dlhom hľadaní zočil som pavúka na stene za knihami; a ja hip za ním, zobel som ho na červenom plakáte hrubo poskladanom, v prachu pochovanom. „To je on, tento prišiol, . . . Ia! ešte praší, vystiera sa; nuž či na to sa potili nosičia v Podmanickej ulici, abys' tu odpočíval? Keby som nemal statočnosti, hneď by fa vzal a prečítal, cos' nám priniesol, ale — nebantuj cudzie veci!“ — Vyletel som na lipu, a z lipy za jazero až do piatej dediny. „Či ozaj i tam bude?“

V celej dedine len jeden dom bol murovaný s dvoma komínami. Sem som dorazil na dvore do

panskej izby cez zabitý oblok. Obzerám sa po všetkých kútoch, kde nič tu nič, až ma jeden čkôr upozornil, aby som i do toho koša pri písacom stolíku nazrel. Tam bol s inými papierami, čerstvá červená jeho barva sa mi až usmievala; futoval som nie tak jeho, jako tie koníky, čo kopytá do asfaltu nadarmo zatínaly.

Priletel som do susedného mestečka. Ráno bolo; chyžnie práve byly povymetaly izby. Kým prach sedal jednu som si obzrel; v tejto som najšol na jednej polici množstvo cenníkov, ktoré ponúkali: klobúky, staré nové módy, štofy, knihy, zástavy, pečiatky, stroje, zbroje, kosy, semiačka, hodiny, poháre, náradie, trúby. husle, kefy, atď; medzi týmito cenníkami sa nachádzal i jeden veľký červený papier, či tiež čo vzorka poslaný? domáci mladý pán by nám vedel povedať, keď ho k cennikom prisortiroval. Chudáčisko! nuž či na to handrár handry sbieral, abys' tu odpočíval?

Odtialto poletujúc večer ma zastihol, predsa však šťastlivo som dorazil do jednej obce k odpočinku nad povalu (na pôjd.) Nebola ešte úplná tma, videl som všeliake harmaty tam, lež — bohužial — uzrel som aj to, čo som neúfal vidieť, náš červený plakát pod slameným krovom; do neho zaobálené byly súde, by ich pred hmyzom, muchami a nočníkami chránil. „No veru si vyšiol na hodnosť, keď si kepeňom zostal, či fa na to farbili?“ Celú noc som mal strašný sen, vždy sa mi mietlo, že už aj mňa chcejú do toho plakáta zaobáľiť.

Z tohoto ukrutného sna spevom kohúta prebudný, vyšiol som na slobodu, ktorá mi vtenkrát o mnoho milšia bola, nežli inokedy. Pustil som sa ďalej do sveta až do tretej stolice. V ceste letel som ponad päť väčších menších miest, v ktorých som nemal úmysel naše plakáty hľadať, a predsa som ich z vysokého letku videl. V prvom meste sa chasnici na šarkanov bavili, k čomu náš červený papier nie len pekným, ale aj priestranným sa dokázal. V druhom školáci šlabikare obliekali do neho; v treťom vetromlyny fabrikovali z neho; v štvrtom ho medovníkár na jarmok použil; v piatom zas žena pri odpredávaní oštiepkov.

Keď som do tretej stolice priletel, myslil som si, že už len niekde dostanem i ja ten veľký plakát, bo dosavád videl som ho čo cudzú ve, ktorú vziať moja statočnost mi nedovolila. Keby ma len zvedavosť nebola tak náramne páľila, dozvedel sa čo na ňom stojí, keď ním tak ponevierajú. V tomto ohni zvedavosti prišol som do malej obce, kde ani kosto a, ani školy nebolo vídať; hrebene domov len baranie rohy prevyšovaly, ktoré na jednom dome pribitie som najšol. Na tieto som si sadol, bo myslím, sebe hádam som len niečo viac od baraného roha. Sú oni v tejto obci címerom tamejšého mäsiara, ktorý práve barana lúpil. Sotvá som si sadol, prišla jedna starenka po mäso.

„Daj Boh šťastia!“

— Pane Bože uslyš.

„Dajte že mi pol funtíka baraniny!“

Mäsiar zabehol pod címer, vzal topor a — rubs — odfal pol funtíka, ktorý zaobáľil do papiera. Starenka ponáhlala sa domov. Ja pozrem z baraných rohov dolu, a čo vidím? — malo ma rozdeviatíť — náš plakát v rukách starenky.

(Dokončenie nasleduje.)

Láska a vernosť (podobnosť).

Istý veľmi bohatý pán mal dvoch služebníkov. Títo jeho služebníci viedli jeden s druhým zápas v láske a vernosti k pánu svojemu a vystatovali sa veľmi, že nič není, čo by jich pohlo k nevernosti naproti svojému mnoho milovanému pánovi. Pán chcúť lásku a vernosť jejich skúsiť pravil istého dňa k nim: „Vyberiem sa na istý čas na cestu; v mojej neprítomnosti opatrujte a ochraňujte verne drahocenné poklady moje. Dávam tedy každému z vás istú čiastku pokladov mojích, k opatrovaní. Buďte tedy verní a opatrní; až sa navrátim, slušnú mzdu obdržíte.“ Po odchode pána každý z tých dvoch služebníkov silne predsebazval, že tú čiastku pokladov, ktorú jím pán sveril a ktorá v škrini zamknutá bola, slušne a verne opatrovať bude. Lež po krátkom čase, keď sa pán bol odobral, prišli tria nepriatelia k služebníkovi, a chceli jích k nevere proti veriteľovi svojému sviest. — „Ej, — pravili oni: snáď nebudete tak malomyslní, aby ste krásny čas včulajšej slobody vašej nepoužitý uplynúť nechali? Poďte s nami; dnes slávime radosť a veselosť — pri ktorej sa i vy dľa ľúbosti môžete rozveseliť.“ Mladší služebník, súc dosť ľahkomyslný — dal sa v skutku nahovoriť, a išiel s nimi, vzal ale z opatrnosti škríňu sebe sverenú, v ktorej bol poklad, so sebou, a dúfal silne, že môže užívanie sľúbených radosť docela a snadno s opatrovaním drahocenností spojiť. Inak ale myslel a činil služebník starší: ten, na všetky posmievačné reči nič nedbajúc, nechcel s nimi priateľstva mať — on doma zostal — a strážil verne, kým mladší sa v rozkošách kochal a veselosti požíval. Tak sa to za istý čas dialo. Z nenačania ale — v pravú polnoc — prišiel pán domov. Našiel služebníka staršieho verne strážacieho, a potešil ho za to hojnou odplatou. Poslal ale súdneho sluhu pre druhého, by ho od radosť k nemu priviedol. Ten bol veľmi prekvapený tak včasným a celkom nenadálym návratom veliteľa svojého; chcel sebe sverenú škríňu s pokladom vziať a domov pospiechať, lež darmo, tá bola preč, a nebola už viac k nalezeniu. Tí tria svoditelia, čo sa s nimi veselili, tajne mu ju vzali; on ale prišiel za to do väzenia.

Vysvetlenie podobnosti tohoto je snadné. Pán je Boh, jeho služebníci sme my ľudia. Jako sa tamten pán na cestu vybral a za istý čas sa nedal vidieť, tak tiež i Boh naším očiam telesným je neviditeľný. On tiež chce vo svojej — zaiste len zdanlivej — neprítomnosti lásku a vernosť našu skúške podrobiť. — My máme sverený sebe poklad — nevinnosť totižto a

božské milosti verne opatrovať; za to prehojnú nám sľubuje odplatu. Tí tria svoditelia sú: telo, svet a diabol.

Tí chcúť nás k nevernosti sviest a všeličím nám lahodiť sa usilujú. Mladšiemu služebníkovi podobní sú ľudia, ktorí hlas svoditeľa poslúchajú, domnievajú sa, že môžu i v prosried radosť tohoto sveta poklad sebe sverený verne opatrovať a zachovať. Lež náhly a nenadály je príchod Pána, a on posielal svojho súdneho posla — smrť. — Sverený poklad je tentam; bol ukradený, — a tu je potom tiež za trest ubierať — sa do väzenia večného zatracenia. Jedine kto jako starší služebník pokušeniam sa stále na odpor stavia a silne odoláva, a od pána vo vernom opatrovaní pokladov sa nachádza, môže očakávať najkrásnejšiu odplatu skúsenej lásky a vernosti.

Emanuel Filkorn.

CHÝRNÍK

Prosba. Ponevác prvý ročník s niekoľkými číslami zavreme a na druhý ročník predplatok otvoríme, úctive prosíme všetkých tých, ktorí svoje predplatky ešte posávad nevyrovnali, aby svojej povinnosti v tomto ohľade zadosť učinili, jestli možno s obratom pošty, lebo ináč budeme prinútení tie predplatky nevyrovnané cestou poštových poverení sobrat. — Toho ale, kto si predplatok obnoví, prosíme nám číslo obalky, pod ktorou mu „Kresťan“ chodieval, sdeliť, lebo takto nám veľmi obľahčí

s úctou

Vydavateľstvo „Kresťana.“

— **Kráľ v Sedmohradsku.** Kráľ 22-ho septembra ráno o 7. hodine a 35 minútách prišiel do Koložváru. Kráľ včas ráno vstal a so zájímavosťou obzeral vidiek rozprestierajúci sa až po Banffy-Huňad. V Koložvári prijali kraľa s veľkou slávnosťou. Prišli do Koložváru mnohé poslanstva stolic nie len so Sedmohradsku, ale i z tých stolic Uhorska, ktoré hraničia zo Sedmohradskom; každé vyslanstvo viedol patričný nadžupan. Spolu s kráľom pršli: gróf Paar jazdecký generál a gróf Bolfrass podnáčelník hlavných vojanských pomocní, Somogyi major a rytír Pollak major kridlí to pomocní, Dittl poručík a strážny dôstojník, dr. Kerzl dvorný lekár, rytír Klaudy dvorný radca, Hauptmann dvorný pokladník. — Predpoludním o 10. hodine kráľ prijal na výsluch ponajprv tajných radcov, potom deputácie cirkevne pod vedením patričných biskupov. Na reč katolíckeho biskupa Lönharta kráľ milostive odpovedajúc lahodne cielil i na to, že úfa, že ho katolícke kňazstvo, jako vždycky, tak i včul podporovať bude v

jeho snahách, ktoré smerujú na ochranu záujmov cirkve i štátu. Poslanstvám iných vierovyznaní už trochu obšírnejšie, zas iným i trochu dôraznejšie odpovvďal.

— **Pokrstený rabín.** V Trstenej (orav. st.) 15. septembra, práve na méno bl. P. Marie pokrstený bol 25 ročný rabín libovský, Ignác Besser. S veľkou horlivosťou chystal sa ku sv. krstu a s podivuhodnou ľahkosťou naučil sa za krátky čas všetky pravdy a články sv. náboženstva nášho. Krstným otcom bol mu pravotár Eugen Vitček. Židia darmo naň naliehali, že ako žid väčšie výhlady by mal v našom liberálnom Uhorsku. Rabín zostal pri svojom úmysle a dal sa pokrstiť.

— **Bubeň a civilný sobáš** Jako „M. Á.“ píše, v Púchove (trenč. st.) pán slúžny vyhubnovať dal, aby sa nikto neopovážil reptáť proti novým matrikám a proti civilnému páreniu, lebo že bude citlivo trestaný. Toto je teda tiež znak tej našej vychýrenej slobody. Ktorísi Puchovčania vraj už aj videli ten virgas, s ktorým 25 bude vypáleno každému, kto pánu matrikárovi, jakožto novému štátnemu fárarovi nebude chceť boskávať rúčky.

— **Mudronček vstal z mrtvých.** V Žiline akýsi potajomný Mudronček, lepšie povedano veľký ušiak, novú knižočku dal vytlačiť, v ktorej horlivo vychvaluje civilné párenie a ukrutne pluje a vreští na ľudovú stranu. Meno svoje si nedal vypísať tento nový Mudronček, avšak z krásneho hlasu jeho dá sa dôkladne poznať, že z toho istého válova sa kŕmi, z ktorého futurujú každého poriadného ušiaka.

— **Bojá sa civilného sobáša.** Slobodomyselná vláda mámila i kráľa i celý svet, že obyvateľstvo Uhorské si žiada civilný sobáš na tolko, že bez neho ani sa zaobísť nemôže. Že jaké velikánske bolo toto luhárstvo, to najlepšie včul vysvitá: V Jozefove v Budapešti minulého týždňa na raz sa dalo zapísať 200 párov na ohlášky, aby vyhly civilnému sobášu, ba stalo sa i to že v miešaných sňatkách práve luteránska a kalvínska stránka pýtala radu od katolíckeho kňaza na to, jako by civilnému sobášu vyhnúť môhla.

— **Liberalizmus buchol vo Viedni.** Vo Viedni boly obecné volby. Volili totiž mestských radcov; antisemiti alebo kresťania proti židom a liberálom všade zvíťazili; veľiké víťazstvo si vydobyjúc i nám dali príklad, jako sa proti židovským liberálom brániť máme.

Upovedomenie. *Ľudová strana* v Budaqešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednu pisareň* otvorila. a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecnosť sa vyzýva, aby túto *pisareň* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novín, ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by neкто písal, nikdy nech nezabudne na čele svojho listu *meno volčbného okresu a stolicu* pomenovať.

— **Pred civilným sobášom.** V obci Dobó-Berekalja (Podlužaňe) tohoto mesiaca 30-ho jednému otcovi, Csenger Pavlovi štyri dietky budú sa sobášif, a síce dva synovja a dve dievky.

— **Útok proti Rothschildovi.** Z Parízu sa oznamuje: Leva Bouthuille anarchistu, ktorý spáchal útok s pumou proti Rothschildovmu palácu, vydajú polícajnému trestnému súdu, ponevác pravotárstvo určilo, že jeho puma nebola nebezpečná. Konečné pojednávanie bude v budúci štvrtok.

— **Zmiznulý merač.** Henrik Lüders, 22-ročný štátny staviteľský merač v Budapešti 18-ho septembra odišiel z domu svojích rodičov pod číslom 41 v Hajóš ulici s tou výpoveďou, že ide do úradu, ale ani tam neišiel, ani sa domou od tých čias nenavrátil.

— **Besný pes v tábore.** Z Belgrádu sa telegrafuje: Vo vojenskom tábore vedľa mesta 21-ho septembra odpoľudňa pes jedného krčmára viacej vojakov pokúsál. Vyšetovanie objasnilo, že ten pes bol besný. Pokúšaných ľudí poslali do Budapešte do Pasteurovho ústavu.

— **Emil Szemneez v žalári.** Emil Szemneez, zodpovedný to redaktor katolíckeho časopisu „Magyar Állam“ odsúdený na osem mesiacov do žalára pre tú istú príčinu jako Lepšényi, 21-ho septembra o 2 hodinách popoludni odcestoval do Vacova, kde má odsediť pokutu mu vymieranú.

— **Valné shromaždenie ľudovej strany.** V mošoňskej stolici gróf Jozef Batthyány vznešený to veľmož všemožne rozširuje ľudovú stranu. 16-ho septembra pozval vodcov ľudovej strany do svojho kaštieľa v Köpčéne na poradu, kde uzavreli, že 10-ho oktobra b. r. v Mošoni budú vydržiavať valné shromaždenie ľudovej strany. Ustanovili i predmety a poriadok reči, oslovili i rečníkov, ktorí majú reči držať. Toto valné shromaždenie, jako stojí výhlady, bude veľkolepé, lebo snáď nikde nespočívá ľudová strana na tak pevnej pôde jako v neodvislej mošoňskej stolici.

DOPISY.

Trenčín-Makó 1895. 9. sept.

Dovoľe mi abyh vám jednu takú udalosť oznámil, ktorá v našich boňaprádznych časoch veru zriedkavá je. Pomery terajších časov sú také, že ten tak zvaný „duch času“ zo všetkých tried ľudského společenstva bere svoju obeť. Kedy koľvek vezneme do rúk dajaké noviny, čím že sú preplnené? Čím iným iba ovocím ducha času: samo vraždami, krádežami, defraudáciami a inými modernými výstupkami.

A keď to z dňa na deň tak čítame, ako nám to rozveselí srdco, keď kde-tu celkom oprotivý dopis spatrujeme, dopis, v ktorom nie moderné hriechy sa zvelebujú, lež staré čnosti, ktorým naši predkovia oplívali. Za uverejnenie jedného podobného pádu prosím aj ja redakciu nášeho Kresťana, čoby ct. čitateľstvo videlo, že živá viera ešte neni prázdny pojem, neni zem neznáma.

Chrám náš Tr.-Makovský mnohé roky stál, ako ovdovená mať, široko ďaleko po celých Kysucách sme boli chýrni, od bezkrižneho nášeho kostola. Konečne tento rok sa chrám z vonkajšku do poriadku priviedol a síce na útraty náboženského fondu.

Aby ale aj vnútrajšok na koľko-tolko zodpovedal vonkajšku, jedna pre česť a chválu božiu horlivá duša, P. Karol Thomka bývalý to org. učiteľ makovský, obstaral pre chrám náš jednnu skvelú sochu prebl. P. Marie lourdskej Socha táto, ktorej cena bola

92 zl. r. č. a je 150 cm. vysoká, pochádza z dielne Josefa Runggaldiera kresbára tyrolského, ktorý v plnej miere odpovedal úlohe svojej, a hodný je všemožného odporúčenia. Mreže ale ktoré na stĺpe stojajú sochu obklučujú, sú robota v. bytšianskeho zámečnického majstra J. Frydričovského. Celé toto krásne dielo, so všetkou ozdobou chrám náš ďakuje vyšmenovanému Pánu Karolovi Thomka, za ktorý šľachetný skutok nech mu je odplatiteľom sám Pán Boh.

Ponevác dnes tak málo sa ich nachádza ktorí by vnútornajším svojim náboženským citom aj vonkajší výraz dali, a pre česť božiu aj hmotnú obeť priniesli, priam preto prosím veľact. redakciu, aby dopis tento uverejnil, ráčili, čo by svet videl, že strom sv. viery našej nevyschnul, že on ešte hojnú prinašia úrodu.

Mestečko, (nitr. st.) 11. sept.

Vysokoctený pán redaktor!

Jak ľuhali tí »dobrí« katolíci, keď hovorili, že to civilné párenie si ľud žiada vykvitá najlepšie včul keď ho už majú uviesť do života. V Mestečku v obci to (nitr. st.) 8-ho tohoto mesiaca dal vybubnovať notár, že bude v škole o nových zákonoch vyučovať, avšak neišlo po jeho vôli. Občania sú napomenutí, že škola, kde sa dietky vyučujú v náboženstve a ktorá je tiež posvätným ústavom cirkve katolickej není na to, aby sa tam prednášaly zákony včulajšej pohanskej vlády, sprotivili sa, a tak p. notár svoje mudrovanie len na ulici mohol prevádzať, lebo pani rychtárka ho ešte i zo svojho domu vykúrila hovoriac že ona má v izbe obrazy svätých a preto nechce, aby jej ich s tými táraninami zneuctil. Poslucháčov mal málo a ešte i tí len preto išli tam, aby sa trochu zasmiali Vidiac to p. notár začal brechať oproti »Krešťanovi« a však miestny tam prítomný pán dekan a farár Eduard Schober ho hneď zastavil. Konečne žiadal p. notár novú kanceláriu pre matriky, oproti čomu sa protestovanie úradu obecného zapisnične hore vzaľo. Pohanské, vieru kat. uražajúce zákony uvádzajú a chcú, aby sme ich v tom podporovali, či by sme si sami na seba nepletli bič týmto spôsobom? *Mestečan.*

VYOBRAZENIE

Každý vie, najlepšie ale židovsko-liberálna strana, že tie prvého októbra do života uvedené cirkevno-politické zákony jedine kvôli židovstvu byly donesené na uponíženie katolíkov. Odkedy sme židov prijali, len niekoľko desať rokov minulo, a táto trocha ľudu, za tento pomerne krátky čas úplne nad nás sa vyšvihla. Vlády jedna za druhou dali mu tie najväčšie výhody, zvlášte na poli veľkých podujatí a veľkého priemyslu; konečne najposlednejšie s civilným manželstvom ešte vyšie mu postavily rohy a od tých čias ešte vztekľejšie zvíja a kúše krešťanov. Pritom pravda že robí nevinnú tvár a jako čert ľuhá. Oplúva veriacemu krešťanovi svaté predmety, svätý ruženec a kríž, nohami šliape naše sviatosti a ľuhá to, že »nám neuráža vieru.« Náš dnešný obraz to chce vyjádriť, že vláda s civilným manželstvom a matrikárstvom zas židom na mlyn hnala vodu a krešťanov pokorila. I tento obraz je z driečného »Herkó Pátra«, na ktorý, o samote stojáci krešťanský žartovný časopis zas vyzývame pozornosť našich čitateľov. (Predplatiť sa možno v redakcii »Herkó Pátra« v Budapešti, Zsibáruš ulica číslo 7.)

ODKAZY REDAKCIE.

Všetky milodary na našu redakciu zaslané v svojom čase uverejníme; len prosíme o trpezlivosť, lebo keď by sme na raz všetky donesli, potom nič alebo veľmi málo by čitatelia dostali čítať, to sa ale nesmie stať, tedy len trpezlivosť!

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok »Svätého Adalberta« (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán Šimon Klempa kanoník v Trnave.

Rajec. Tkáč. V budúcom čísle váš dopis do povahy vezmeme.

Stranjavi. V. B. Z. Vášho dopisu sotva sme sa mohli dozvedeť, odkiaľ píšete. Z vonka na list nemusíte vyložiť ani vaše meno, ani nič iného. Včul váš list síce neuverejníme, ale preto i druhý krát môžete nám písať.

Hochštetno. N. Tie knižky váš p. farár by mal pýtať od kancelárie ľudovej strany v Budapešti, zadarmo ich dostane. My ich nemáme. Došľ zle, že váš pán farár nenechá zadosť učiniť vašim prosbám!

Hutty. J. K. Váš dopis ani pre »M. Néplap« ani pre »Krešťana« sa nehodí, lebo ani obsahu ani podoby nemá, ktorá by všeobecne zajímala!

Szereď. F. N. V budúcom čísle.

Pružina J. K. Váš dopis není súci do Krešťana.

Lopašov. Cestujúci. Prosíme o zhovievavosť lebo toľko dopisov máme, že by sme i päť krát Krešťana zaplniť mohli.

K. K. N. Ó. Váš dopis na dvoje sme rozdelili a príde v budúcich číslach; prosíme i na budúco.

Ten a Ten. Nebojte sa! Krešťan dobre vie, že má nepriateľov, ale ich opovrhujúč ďalej svojou rovnou cestou kráča.

Nagy-Súr. B. S. 1-ho októbra.

Holič. Z. M. Na jeden rok 2 zl.

Verbó Sz. M. 2 zl. sme obdržali.

Körmöcbánya A. F. Len od 1-ho októbra.

Kysúcan. Váš dopis sa trochu opozdil, preto len v budúcom čísle príde.

P. P. Mladenec. Váš list sme síce dostali, aj vlastným ménom ste ho podpísal ale ste nenapísal ani kde ani kedy ste písal, preto vám odkazujeme, snád sa na nás ešte dokonalejším písmom obrátite.

Holič. J. H. Váš dopis sme dostali, snád neskoršie ho upotrebíme.

Nyitra-Ujlaku U. G. Ačkoľvek ste nenapísal miesto, odkiaľ píšete, predsa z osnovy vášho listu sme zatvárali že z Nyitra-Ujlaku.

Tót-Próna. Sindulfo. Keď by vaše humoresky lepšie byly vypracované, by sme ich uverejnili; sami ale nemáme na to času, aby sme vaše humeresky do krajšieho rucha poobliekali.

Alsó-Bottfalu. V. C. J. E. »Takarék magtár alapszabályai« neznáme.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-
vanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví po-
štára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný
učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by
niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej
knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho
udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná
reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú
na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Rozmary a žarty.

Belasá krv.

Lekár: „Nuž pani grófkó, či tie pijavice dobre
vás cicaly?“

Grófkó: „Áno, tak dlho až celkom belasie ostaly!“

Hrozná dieta.

Testiná: „Deti, prečože sa vždy usmievate, keď
pri raňajšej modlitbe prídem ku tým slovám: Ale zbav
nás odo zlého?“

Malučký Karol: „Nuž vieš, otec vždy tak po-
smešne na teba sa díva!“

Istota.

Bankár: „Keď já túto veľkú summu mám vy-
platiť, samosebou sa rozumie, vy musíte nejaké ruko-
jemstvo dať.“

Odoberateľ: Já by som môhol ku väčšej istote,
vašu dcéru pojať za ženu!“

To odtiaľ pochádza.

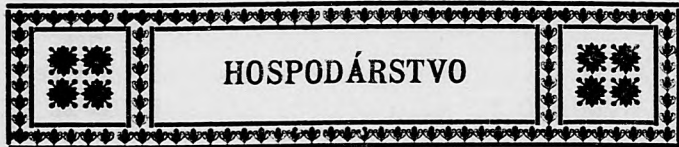
Babička: „Daj sem tvoj tanier Joško, dám ti naň
nekoľko zavarených čerešien, veď ty to rád ješ.“

Joško: „Nie, babičko, já od teba nechcem. Ešte
len včera povedal tatko mamke: s babičkou neni do-
bre jest čerešne.“

Tekúca filozofia.

Študent: „Vincka, já Vás ľúbim!“

Kellnerka: „To hovoríte, pokiaľ na úver pijete,
keď ale budete doktorom, vezmete si za ženu iné bo-
haté dievča!“

HOSPODÁRSTVO

Nový nástroj na vybieranie zemiakov.

Tento nový nástroj pozostáva z troch
častiek. Jedna utína vnať, druhá je zo železa
a vydviha zemiaky zo zemi, a tretia sa do
kola točí a podobá sa riečicovému váľku. Ten
nástroj má štyri kolesá; na zadku ale je buben
z latek vyhotovený, pred ktorým sa uchádza
to železo, ktoré tie zemiaky vydvihuje a do
bubna hádže, v ktorom sa ony povzbavia zeme,

ktoré cez škáry vypadá; kdežto zemiaky ma-
širujú do zadnej čiastky bubna.

Z predku bubna sa nachádzajú železné
palice, ktoré k tomu slúžia, aby vyzdvihnutá
zem i so zemiakami tým ľahšie sa dostala do
bubna.

K tomuže cieľu slúži i doska nad železom
pluhovým, ktorá hladí.

Pred pluhovým železom ale sa nachádza
nástroj na utínanie vňati, ku ktorému je pri-
pravený druhý nástrojček, ktorý odhadzuje
vňať; čo keby sa nestalo, dostala by sa do
laťkového bubna, kde potom galibu by robila.
Tento nástrojček je podobný vidlám, a vyhad-
zuje vrcholie zemiakov na hor; ktoré u samej
zemi sa utína.

Pluhové železo sa môže celkom dľa chuti
a vôle riadiť, aby hlbšie, abo plitšie vyhadzo-
valo zem so zemiakami, a to i v prostred práci
a chodu hockedy sa stať môže.

Já som celkom dokonale neopísal tento
nástroj, pretože sú tam všelijaké ťažšie po-
chopiteľné čiastky, ktoré opisovať sem ani ne-
patrí. Zväčša predsa majú ľudia pochop o tom
nástroji dľa môjho spisu, ktorého jediný cieľ
bol ten, aby mali o ňom známosť, ktorá im
osožnou byť môže, pretože na mnohých mie-
stach je núdza v robotníkoch, a zemiaky sa i
tak vyorávajú, a jednou a tou istou prácou
pri tomto nástroji zašporujeme mnohých ro-
botníkov.

A potom vyberači mnoho nechajú v zemi,
čo sa pri tomto nástroji stať nemôže.

Tak veľmi drahá vec to nenie, predsa ale
kto veľké table má zasadené so zemiakmi, veľmi
dobrú službu mu to môže konať. *Urminčan.*

Oznam.

S radosťou upovedujeme všetkých, ktorým
na veci záleží, že na oslovenie a prosbu mno-
hých od nového roku i v slovenskej reči budú
vychádzať, tie žartovné noviny uhorské, ktorých
nápís je Herko Páter; a sice pod nasledu-
júcimi podmienkami:

1. Jestli sa prihlási aspoň tisíc predplatiteľov.
2. Jestli na tie prvé základné útraty aspoň
tisíc zlatých sťa milodar sa soberie.

3. Jestli slováci naozaj tak sú zaujatí za
túto vec, jako to mnohí vravia.

My teda musíme povedať, čo je to za
stvora ten „Herko Páter“?!

Sú to noviny, v ktorých čitateľ týždenne
30—40 obrázkov dostane so žartami a básňami.
Takých kat. slovenských novín do včulku ešte
nebolo.

Z Kresfana už pozná ct. obecnstvo da-koľko z tých obrázkov. Aj čítanie veľmi zají- mavé bude. Sú tieto noviny veľkým protivní- kom židov a liberálov.

Kresfanské zásady bránia ony neohrožene.

Prenasledujú nesvedomitú vládu, a zástáva- jú ľud.

Obrázky sú diela od tých najvýbornejších umelcov.

Naozaj s radosťou uverejňujeme túto zvesť; to je hotové duchovné šťastie pre kre- sťanov.

Tieto noviny budú vychádzať každú ne- delu na 16 stranách a stáť budú na rok 4 zl: na pol roka 2 zl: na štvrt roka 1 zl.

Komu je to moc nech si najde kamaráta a spolu ich môžu držať.

Spolu upovedujeme ct. čitateľov, že v oktobri bude k dostaniu aj „Veľký Obrázkový Kalendár Herko Pátra“ na rok 1896. Bude v ňom asi 100 obrazov 400 žartov a pekné čí- tanie; tlačený bude na 5 hárkoch, cena ale 30 kr.

Takého kalendára ešte nebolo, veľké služby on bude konať ľudovej strane; kto si ho zao- patri dlho bude požeňovať aj tú chvíľu, v ktorej k nemu došol.

Zodpovedný redaktor: Gerhard Németh.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.00—6.05 zl. Raž 4.75—5.35 zl. Jačmeň na krm 5.50—5.60 zl. do pálenic 5.70—5.80 zl. na várku 8.00—8.10 Oves: 5.90—6.20. Kukurica: 0.00 — 0.00. Proso: 0.00—0.00. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.50—11.00. Ko- nopné semeno: 12.50—12.75.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.50—12.00: tmavá 6.20—6.50 okruhlá: 9.00—9.10, drobná 10.00— tarkavá 5.00—5.40. Šošovica 9.00—15. Hrach 8.00—12.00. Čistá 12—00 15.50 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 17—18. Burgyňa 1.70—1.80. Cibuľa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—3.20. Lesné a horné seno 3.20—3.40. Siama. Na postieľanie: 1.30—1.45. Žup 1.55—1.65.

6. Siatie: Červená ďatelina 60—65. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a 337 hospodárskych volov; 198 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborená pára volov do jarma do 410—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 46—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 4997 kusov oviec. Ceny: 13—18 zl. za páru, a 20—24 kr. za živý kilo. Svinský trh. za kilogramm 48—49. V salašoch 4476 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl.

V. sk 164—165. Vajca 45—48. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 70—120 m. Slanina 46—47.50., udená 50—51 zl.

Odpredaj Chikagovskej zbierky

a rozposielka 12 cenných predmetov len ešte za krátky čas potrvá. Každý tedy vo svojom záujme čím skôr nech si na- dobudne, pretože také príležitosti viacej nepride, týchto **12 cenných predmetov**, medzi ktorými sú aj jedny utešené a **dobré remontoirové hodinky** do vaku, za lacnú cenu

za 4 zlaté

sa rozposiela. Jedny akkuratne chodiace remontoirové váčkové hodinky nikelirované, jedna krásna reťazka na hodinky, 1 krásny a trvanlivý váčok na koruny, 1 pekná zá- pisnica, 2 gombíky na rukáviky s pozlate- ným zátvorom, 1 dobrý perový nožík, 1 ustrojná ceruza a váčkový stroj na oheň, veľmi cieu primeraný, 1 krásna ihla do šatky na hrdlo, 1 zrkadelko do vaku, 1 korytnáci hrebeň do vaku a jeden žartovný predmet, všetko spolu 4 zl. Samé hodinky sú hodné tie peniaze a naspák dám každému peniaze, jestli hodinky dôkladne nechodia. Kto jedny dobré a lacné hodinky chce, hneď nech si zaoptí.

Rozposiela sa poštovou doberkou. 2—3

*** Sklad na hodinky u RABINOVICZ-a ***
Viedeň, I., Wallfischgasse 4/S. N.

Vyzvanie

ku všetkým katolíkom Uhorska!

Poistujúca spoločnosť „UNIO CATHOLICA“

učinkuje už štyri roky v Uhorsku a je vše- obecne obľúbená. Počítuje viac než 30,000 údov. — Tie posávd vyplatené škody obnášajú 400,000 korún.

Kostolné zvony

sa poistujú i proti puknutiu alebo zlomeniu.

Prosíme všetkých katolíkov, aby vstúpili do nášho spolku; takí katolíci ale, ktorí chcjú mať jednatelstvo, nech sa tiež obrátia na nás. — Ústav vypúšťa nových 2000 kusov účastin v cene 200,000 zl., jedna účastine tedy stojí 100 zl. — 10 %, t. j. 10 zl. sa má pri podpise, 90 zl. za pol roka splatiť.

Podpisy na účastiny, osvedčenia na prí- stup ako poistený spoluúd alebo prosby o jednatelstvo maju sa poslať buďto v uhorskej, buďto v slovenskej alebo v nemeckej reči na

Všeobecné Zastupiteľstvo „UNIO CATHOLICA“

do PREŠPORKU,

Halászkapu-ulica číslo 8.

Cteným pp. hospodárom odporúčam nasledujúce

HOSPODÁRSKE STROJE.

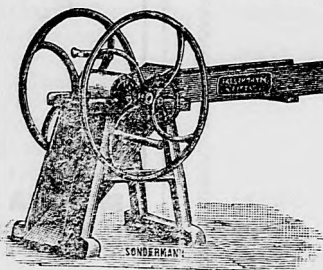
Amerikánske bubnové sečkovice:

s jedným pohonným kolom
a tromi nožmi

č. II. zl. 27.— III. zl. 30.—

s jedným pohonným kolom
a štyrmi nožmi

č. III. zl. 31.50. IV. zl. 40.—

s dvoma pohonnými kolami
a tromi nožmi

č. II. zl. 31.— č. III. zl. 35.—

s dvoma pohonnými kolami
a štyrmi nožmi č. III. zl. 36.50.

IV. zl. 48.— VRV zl. 56.—

Ručné mláčačky najúplnejšieho zostavenia s pohonným kolom a ochrannou pokrývkou na ozubené kolá — — — — — zl. 89.—

Žentúre, väčšie mláčačky a rozličné mlatiace garnitúry dľa môjho cenníku.

Rajtáre (Vejačky) novos zdokonalené s prístrojom na regulovanie vetra miešákom na plevy a s 12 riečicami — — — — — BR III. zl. 60.— BR IV. zl. 68.—

Triery rozličnej veľkosti na čistenia a vylučovania rozličného obyľia dľa zvláštneho cenníka.

Rozsevačky tak zvané „Tatra“ upotrebujú sa s veľkým prospechom jak na rovine tak i vo vrškovatých krajoch 11 radová zl. 200.— 13 rad. zl. 220.— 15 rad. zl. 245.—

Šrotovníky na šrotovanie jačmena, kukurice a p. č. II. zl. 35.— č. III. zl. 50.—
Šrotovníky ku pohybu pomocou žentúra — — — — — č. IV. zl. 90.—

Struhadlá na burginu a zemiaky č. I. zl. 15.— č. II. zl. 24.— č. III. zl. 20.— č. IV. zl. 30.—

Stroj na rezania kapusty — — — — — zl. 24.—

Stroj na vymŕvanie (moržovanie) kukurice — — — — — zl. 28.—

Pluh tak zvaný „Uhorský“ s kolieskami a rezervným rylom — — — — — zl. 28.—

Ostatnie druhy pluhov dľa môjho cenníka.

Železné trojdielové brány — — — — — zl. 26.—

Amerikánske hrable „Triumpf“ s 28 ocelovými zubami — — — — — zl. 96.—

Stroj na lámání stromovej kôry pre garbiarov a drevokupcov zl. 130.— a zl. 160.—

Mačkadlá na sklad a borievky — — — — — zl. 170.— a zl. 180.—

Mlinky na syr — — — — — zl. 75.— a zl. 95.—

Železný amerikánsky mangel na prádlo — — — — — zl. 50.—

Okružné píly (cirkuláre) — — — — — zl. 75.— a zl. 90.—

Decimálne váhy	na klgr. 25	50	100	150	200	300	500	750	1000
	cena zl. 10.—	13.—	15.50	18.—	22.50	24.50	33.—	42.—	58.—

Obrazkové cenníky v troch rečiach zašlem na žiadosť franko.

—> Ceny rozumejú sa v mojej dielni vo VEL'KEJ-BYTČI <—

MICHAL TRESKOŇ

18—16

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

VEL'KÁ-BYTČA. (NAGY-BITTSE, TRENCSEN MEGYE.)

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Brnenské

SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najvkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú zbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabriek na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zvittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznání.

Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE OZNA-
MOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIEDENSTEINA
(BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U. ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.